

Биков В.Ю. Інформатизація освіти // Енциклопедія освіти України / Акад. пед. наук України; Головний ред. В.Г.Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – С. 360 – 362.

Інформатизація освіти

Інформатизація освіти (І.о.) – упорядкована сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих і управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб, що пов'язані з можливостями методів і засобів інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом управляє та його забезпечує.

Поняття «І.о.» пов'язується з широким впровадженням у систему освіти методів і засобів ІКТ, створення на цій основі комп'ютерно-орієнтованого інформаційно-комунікаційного середовища, з наповненням цього середовища електронними, науковими, освітніми та управлінськими ресурсами, з наданням можливостей суб'єктам освітнього процесу використовувати засоби і сервіси цього середовища, здійснювати доступ до його ресурсів при вирішенні різних завдань. І.о. суттєво впливає на зміст, організаційні форми й методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю, приводить до змін у діяльності учнів, учителів, керівників навчальних закладів та органів управління освітою і тому має охоплювати переважно всі напрями і сфери їх діяльності. Отже, І.о. передбачає широке та ефективне впровадження впровадження і використання ІКТ при здійсненні освітньої, наукової та управлінської функцій, що притаманні освітній галузі.

Методологічним фундаментом І.о. виступає, з одного боку, інформатика – наука про інформацію та інформаційні процеси у природі та суспільстві, методи та засоби ІКТ, що забезпечують організацію, одержання, опрацювання, зберігання подання, передавання, копіювання інформації та управління інформаційними процесами, а з ін. – ті розділи інформаційних наук (в першу чергу, психолого-педагогічної науки і кібернетики), в яких досліджуються і

розробляються комп'ютерно-орієнтовані технології діяльності (педагогічної, наукової, управлінської та ін.).

Інформатизація суспільства передбачає випереджальну інформатизацію галузі науки та освіти, де, в основному, формується когнітивний, кадровий і науково-технічний фундамент самої інформатизації як процесу і соціально-економічного явища, закладається майбутнє досягнень і розвитку суспільства в цілому.

Отже, І.о. є невід'ємною складовою інформаційного суспільства, відображує загальні тенденції глобалізації світових процесів розвитку, виступає як визначальний інформаційний і комунікаційний базис розвитку освіти, гармонійного розвитку особистості й соціально-економічних систем суспільства.

Розвиток І.о. в Україні пов'язаний з іменами таких видатних і відомих вчених, педагогів і організаторів освіти й науки, як В.Глушков, Б.Малиновський, В.Биков, М.Жалдак, В.Зайчук, В.Кремень, В.Луговий, В.Михалевич, С.Ніколаєнко, В.Олійник, О.Співаковський, П.Таланчук, М.Шкіль та ін.

Процес І.о. набуває цілеспрямованого характеру і загальнодержавного значення з часу розроблення і прийняття (1984) Концепції інформатизації освіти і виходу постанови Уряду України щодо забезпечення комп'ютерної грамотності учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів, а також студентів вищих навчальних закладів (1985).

Подальший розвиток І.о. пов'язаний з прийняттям Закону України «Про концепцію Національної програми інформатизації» (1998), постанови КМУ від 22.03.1999 р. № 431, якою були затверджені завдання Національної програми інформатизації України, державним замовником яких виступало МОН України. Зокрема, завданнями зазначеної програми було суттєве покращення стану І.о. У свою чергу, необхідність І.о. була підкреслена в Національній доктрині розвитку освіти України, схваленій 2001 р. на Всеукраїнському з'їзді працівників освіти України та затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002.

У розвиток зазначених державних документів була розроблена нова Концепція інформатизації освіти, КМ України прийняв постанову від 06.05.2001 р. № 436 «Про затвердження програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільської школи» на 2001 – 2003 рр. як складової Національної концепції інформатизації України.

На сучасному етапі розвитку суспільства і освіти головною метою І.о. є підготовка тих, хто навчається, до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві, забезпечення підвищення якості, доступності та ефективності освіти, створення освітніх умов для широких верст населення щодо здійснення ними навчання протягом усього життя, завдяки широкому впровадженню в освітню практику методів і засобів ІКТ та комп'ютерно-орієнтованих технологій діяльності.

Реалізація головної мети передбачає досягнення таких під цілей: формування інформаційної культури учнів; створення нових і додаткових умов підвищення якості освіти; розвиток нових форм освіти і навчальних технологій, які базуються на ІКТ, реалізація на цій основі концепцій відкритої і дистанційної освіти; створення автоматизованих систем управління на всіх організаційних рівнях системи освіти та рівні різних типів навчальних закладів; підвищення рівня координації, ефективності та керованості, забезпечення екстериторіальності та інтернаціоналізації наукових досліджень.

Реалізація головної мети інформатизації національної системи освіти стосовно системи загальної середньої освіти передбачає вирішення таких завдань, як модернізація змісту і технологій навчання, досягнення необхідної професійної кваліфікації робітників освіти для реалізації освітнього процесу з ІКТ, створення системи методичної підтримки, підвищення кваліфікації, перепідготовки і підготовки кадрів, які здатні використовувати ІКТ, формування освітнього інформаційного простору, розробка нормативної бази, створення системи проектування і управління процесом інформатизації; забезпечення якості, стандартизації та сертифікації засобів ІКТ в освіті, інформатизація процесу управління освітою.

Ефективність процесу І.о. значною мірою зумовлена результативністю створення комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання (ІКТ засобів навчання), зокрема навчального призначення.

Нові завдання І.о. виникають у зв'язку з сучасними завданнями розвитку освіти, зокрема поступовим переходом загальноосвітньої школи на 12-річний термін навчання, введенням профільного навчання у старшій школі, поглибленням інтеграції і розширенням упровадження засобів ІКТ у загальноосвітні, професійно-технічні та ВНЗ. Зокрема, ці завдання передбачають створення таких автоматизованих систем: з розроблення комп'ютерно-орієнтованих програмно-методичних комплексів, підтримки наукових досліджень, моніторингу результатів впровадження педагогічних інновацій, оцінювання і моніторингу результатів навчальної діяльності, підтримки процесу навчання, інформаційних бібліотечних систем, інформаційно-аналітичних систем управління освітою і навчальними закладами.

Література:

1. Биков В.Ю. Теоретико-методологічні засади створення і розвитку сучасних засобів та е-технологій навчання // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992 – 2002. – Харків, 2002.
2. Впровадження нових інформаційних технологій в управлінську діяльність директора школи / В.Ю.Биков, Р.А.Осіпа, Г.М.Васильєва. – К., 1995.
3. Інформатизація вищих педагогічних навчальних закладів – як мрії перетворити на дійсність / І.Ф. Прокопенко, В.Ю.Биков, С.А.Раков // Комп'ют. у шк. та сім'ї, 2003.
4. Інформатизація освіти / В.Ю.Биков, О.П.Осадчук // Рідна школа, 1990.
5. Інформатизація освіти і розвиток понятійно-термінологічного апарату системи навчання і освіти // Професіоналізм викладача вищої школи. – Миколаїв, 2004.
6. Концепція інформатизації освіти / В.Ю.Биков, Я.І.Вовк, М.І.Жалдак, В.І.Луговий та ін. // Рідна школа, 1994.

7. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл / В.О.Огнів'юк, В.Ю.Биков, М.І.Жалдак та ін. // Комп'ют. у шк. та сім'ї, 2000.